Inv 280254.

Kristigs Wehstnesis.

Populari sinifks garigs laikrakſts.

Iſnahk katra mehneſcha pirmâ treſchdeenâ un makſâ peeſuhtot ar wiſeem peelikumeem — 12 mehneſcha noſchu peelikumi, 12 peelikumi leeleem un 24 peelikumi behrneem („Labâ Wehſts“) un peelikumi „Jaunâ Deriba ar paſkaidrojumeem“ — pa gadu 1 rubli, beſ noſchu peelikuma pa gadu 75 kap., pa pusgadu 40 kap.

Redakzijas un ekſpedizijas adreſe: П. Лауберту, гор. Рига, Лифл. губ., Католическая ул. (Katoļu eelâ) № 10, кв. 10.

№ 4. Aprili 1907. Iſnahk 2. gadu.

Un nu atkal!

Un nu atkal zihrulits trilina gaiſâ,
Un nu atkal ſtrautini lihſchlorſchus ſkreen;
Un nu atkal ſahlite — atkal purnites, pukites plawâs,
Un nu atkal wiſur dſihwiba, dſihwiba ween!

Projam, projam Juhs, Tumſchâs Ehnas,
Juhſu laiks aiſtezejis jau:
Sinat, Saules karſtee, dedſigee, kaiſligee ſkuhpſti
Seemai nahwi nes—Jums waras wairs naw!

Un Tu, Pawaſar, Pawaſar, kà peh3 Tewis es ſlahpu,
Jau man likàs, wairs nenahkſi manim Tu;
Jau man likàs, ka bahrgajâ ſeemâ
Un ſneegâ atradiſchu kapinu...

Bet Tu nahzi, Pawaſar, Tu nahzi, kad gurdee zeli
Neklauſija wairs mani, wehlejos mirt...
Nu tad atkal pa putojoſcho dſihwes ſtraumi
Laiwinu ſawu droſchi kà agrak gribu irt!

P. Lauberts.

LATVIJAS VALSTS BIBLIOTEKA

Latweeschi Seemel-Amerikâ.

P. Lauberta zelojuma atmiņas.

Nebuhs gan neweena seme, par kuru muhsu deenâs mehs tà interesetos kà par Ameriku. Eemesli schai interesei naw ilgi jameklè. Daudseem ir mihlee Amerikâ, daudseem mihlee paschulaik poschas zelâ us Ameriku, waj ari weens otrs pats taisas atstaht tehwa sehtu, lai mekletu darbu un maisi winpus juhras. Un kur ta ta slawa par Amerikas labumeem! Pehz daschu nostahsteem Amerika tihrà „selta seme". Un naw jau ari retumis, kad weens otrs aisgahjejs pehz dascheem gadeem, daschs jau pehz gada, pahrsuhta mihlajeem dsimtenê pa simtu rublеem. Bet netruhkst par Ameriku ari fliktas slawas. Ir pat iszelotaji, kas tà sakot „spłaudidamees" atgreeschas us dsimteni atpakaļ. — Tà kà pagahjuschâ gadâ wasaru pawadiju Seemel-Amerikas Saweenotâs Walstis, usturedamees Latweeschu galwenos lehgeros — Filadelfijâ, Nujorkâ, Bostonâ — tad man ari tahds krahjuminsch nowehrojumu par Amerikas dsihwi, kurus nu sche pasneedsu „Kristiga Wehstnescha" lasitajeem.

Latweeschu Filadelfijâ, saka, esot ap tuhkstoti. Wini sadalijuschees kahdos tschetros waj peezos pulzinos. Katra pulzina galwenee mehrki pa leelakai dalai ir sawadi. Weenu pulzinu satura wiswairak tautiskais, waj nu ihstais waj eedomatais wirseens, otru sozialdemokratiskee zenteeni, trescho paschpalihdseschanàs un Latweeschu tehwsemes jautajeens, zeturto kristiga religija. Tà tur ir Latweeschu Beedriba, kuru zentru pasihst sem nosaukuma „Lahtschu Krogs", tà Weengada Beedriba, tà Sozialdemokratu Strahdneeku Pulzinsch, tà Latweeschu Baptistu Draudse. Tà kà es sawu laiku pawadiju Latweeschu Baptistu widû un tà kà Latweeschi Baptisti, kà leekas, Filadelfijâ ir weena no zeeschakàm organisazijàm ar plaschu wispahrigu darbibu, tad sawâ rakstâ peetureschos wairak pee wineem.

Latweeschu Baptistu Filadelfijâ ap diweem simteem, neeeskaitot Baptistu behrnus. Baptisti paschi ustura sawu mahzitaju algodami to, Kreewu naudâ rehkinot, lihds 1400 rublеem. Sludinataju sauz Jahni Neibuku, kas ir weens no Latweeschu Baptistu wezakeem un eewehrojamakeem sludinatajeem, daschâ sinâ originels. Sawas sapulzes wini notura kahdâ Filadelfijas Angļu Baptistu basnizâ, kas atrodas Spruss eelâ, starp 4. un 5. eelu, maksadami Angļeem nomu 300 dahlerus, tas ir gandrihs 600 rublus. Bet tad ir ar gan sapulze stalta, gan gresnuma sinâ staltaka ne kà zitas Latweeschu Baptistu sapulzes telpas. Nams no akmeneem zelts, apakschejâ stahwâ, pagrabâ, telpas swehtdeenas skolai, galwenâ stahwâ basniza, nama preekschdalâ masakas telpas daschadàm wajadsibàm, kà sludinataja runas istabas, pahrgehrbschanàs istabas un kahda leelaka telpa, kur Latweeschi notura sawu swehtdeenas skolu un luhgschanas stundas. Galwenàs sahles, teiksim, basnizas eekschpuse ir loti glihta. Grihda issista wiszaur tepikeem, tà kà ejot tschaukst ween. Basnizas pakalejâ puse ir galerijas, preekschâ milsigas ehrgeles lihds ar foleem solo dseedatajeem, kristibas eetaisi un sludinataja platformu. Pahr basnizu welkas tschetras rindas polsteretu krehslu, kas pusrinkweidigi pret sludinataja platformu. Logi krahsoti bildèm. Weenâ preekschlogâ redsam Jesus kristibu tai azumirkli, kad Jesus ar Jahni Kristitaju eebriduschi lihds jostas weetai uhdenî. Pahr galwàm wineem lidinajas balodis, Swehta Gara simbols. Otrâ preekschlogâ redsam Jesus Debesbraukschanas skatu. Sahnu logos weenâ Bihbele usbildeta, otrâ harfe, treschâ enkurs ar krustu, zeturtâ wihnogu kekars utp. Sapulzes Latweeschi notura katru swehtdeenu pulksten tschetros pehzpusdeenâ, treschdeenas wakaros teem luhgschanas sapulze masajàs telpàs. Man atgadijàs buht winu draudses gadâ swehtkos, kur sinoja par draudses darbibu. Draudsei ir koris, kas nekahdâ sinâ nestahw pakaļ tehwijas draudschu koreem; ir jauneeschu beedriba, gan weena no wistschaklakàm Latweeschu jauneeschu beedribàm, kas katru gadu eewehrojamas sumas nolem labdarigeem mehrkeem. Gada laikâ ta ir pabalsijuse wairakeem desmit rublеem kahdas peezas waj seschas Latwijas draudses, kuràm daudz truhkumu zeeteju. Tà Peterburgas truhkumzeetejeem aissuhtiti 50 rubļi, zitur pa 20 rublеem. Jauneeschu Sabeedribas kasei ta eemaksajuse 25 rublus. Bes tam draudsei ir swehtdeenas skola, prezeto mahsu beedriba un misiones mahsu beedriba. Abas pehdejàs beedribas ir tschaklumâ sazensibâ, ja eewehro lozekļu skaitu. Leelaki pabalsti ir no abàm beedribàm nosuhtiti us Latwiju. Misiones mahsu beedriba eenem pa gadu us 300—400 rublеem. Ar 200 rublеem schi beedriba pabalsta kahdu misionari Indijâ. Wispahri jasaka, ka Filadelfijas draudse ir loti darbiga schai sinâ. Neskatotees us jau mineteem isdewumeem wehl katru gadu teek noturetas wairakas kolektes daschadeem labdarigeem mehrkeem. Newaru pamest nepeeminejis kahdu originelu weidu, newainigu, bet praktisku, kà draudses beedribas teek pee naudas. Winas dara tà. Norunà kahdâ deenâ iseeschanu salumos, waj ka wini teiz „piknikâ". Us scho pikniku katrs beedrs nem lihds kà dahwanu augļus, waj uskoschamos, kas tai deenai wajadsigi. Schìs dahwanas beedriba nu tai deenâ pahrdod beedreem un weeseem par paaugstinatu zenu; pahrdod ari dsehreenus, saprotams, ne reibinoschus, un pat swaigu awota uhdeni. Wiss skaidrs eenehmums no beedribas kases eepirkuma un dahwanu pahrdewuma eenehmums teek nolemts beedribas kasei. Tà kà pastahwigi laudis peezeļo, tad draudsei sem deewigas un prahtigas wadibas ir ari us preekschu nahkotne. Jausskata kà Deewa sewischku schehlastibu, kad draudsei ir wezs peedsihwojis un deewbijigs wadons, jo wadit Amerikas draudses naw weegli, tapehz ka winas lozekļi ir sanahkuschi no daschadàm draudsem, ar daschadeem usskateem un neweenadu garigu attihstibu. — Dsirdot par schahdu darbibu, kura par gadu prasa no dascha laba

pat lihdſ 100 rublu, kas brihwprahtigi teek doti—daſchs labs Filadelfijâs Baptiſtu draudſê dod deſmito teeſu no wiſa ſawa eenehmuma preekſch mehrkeem, kurus winſch atſihſt kà no Deewa ſpraustus, paraſti miſionei, ewangeliſazijai — iſzelas jautajeens, kur tahdas naudas nem un kà tà war dot; kà wiſpahri Amerikâ klahjas laizigâ ſinâ un kà ſtrahdneeks pelna?

Wiſpahri jaſaka, ka Amerikâ pelna labaki ne kà Kreewijâ. Pa nedelu nopelna no 6—30 dahlereem muhſu laudis. Kreewu naudâ tas ir apmehram no 12—60 rubleem. Paraſti, tas ir, leelakàs dalas lauſchu pelna par nedelu ir 10—18 dahleru, tas ir, 20—35 rublu. Eenahzeji pelna pirmâ laikâ, kamehr neſaprot walodu un nemahk lahgi ſawu darbu, 6—8 dahlerus nedelâ. Bet man ir paſihſtams kahds Latweetis, kas kà burtlizis daſchu labu nedelu iſpelna lihdſ 25 daſchreiſ pat wehl wairak dahlerus un daſchi Latweeſchi, kas pa waſaras laiku pee tilteem ſtrahdadami nopelna lihdſ 30 dahleru par nedelu. Japeemin gan, ka darbs pee tilteem ir bailigs; war drihſ atgaditees nelaime. Deeneſtmeitas pelna no 3 7 dahleri nedelâ un dabù weenu pehzpusdeenu nedelâ brihwu. Schuwejas pelna pat lihdſ 12 dahleru nedelâ, ja ſpehj tſchakli un weizigi ſtrahdat. Eenahzejeem ar darba dabuſchanu ne katrreiſ laimejas, tomehr, kà leekas, pilſehtâs, kur jau Latweeſchi preekſchâ un eenahzejam palihdſ, darbu waſaras laikâ arween war atraſt, iſnemot tikai preſidenta wehleſchanas laiku. Tad ar darbu ir behdigi. Deeneſtneezes arween atrod darbu, teek loti mekletas, tà kà tikai jaeeleekas awiſê un kungi paſchi nahk mahjâ, waj raksta wehſtules. Labakas iſredſes ir tàm, kas prot wahzu walodu, wehl labakas tàm, kas mahk angliſki un jau prot Amerikas deeneſtu. Strahdats Amerikâ teek kreetni; ſlinkim Amerikâ ir bada nahwe, jo drihſ ween winſch wiſur teek atſtahdinats no darba. Darba laiks pa leelakai dalai 10 ſtundu. Iſnahk, ka pulkſten 6 wakarâ katrs brihws un war ſehdet uſ ſawa nama balkona, waj iſeet. Sehdet wakaros uſ nama balkonâ ir tautas kaiſliba tikpat daudſ kà tà ſaukta „ledus kreima" ehſchana. Strahdats teek pa leelakai dalai uſ noſtrahdaſchanu. — Dſihwe Filadelfijâ ir dahrgaka ne kà Kreewijâ. War gandrihſ ſazit, ka dahleris Amerikanam tikpat daudſ wehrts, kà Kreewam rublis. Par ta ſaukto „koſti" waj kà Amerikaneetis ſaka „bordu", tas ir ehſchanu, gulas weetu un apmaſgaſchanu, jauni zilweki paraſti makſà peezus dahlerus nedelâ. Jr ar gan, kas tura par 4 waj 4½ dahlera, bet eeſtrahdajuſchees „borderi" arween labak eet tur, kur jamakſà peezneeks nedelâ. Daudſ labaki teek zauri, tas ir lehtaki, ja ir paſcham ſawa eedſihwe, ir prezejees, jo darbs ir dahrgs. Welas jeb weſchas maſgataja praſa par deenu pusotra dahlera. Zik nopratu, tad apgehrba ſinâ gan newarès dahleri atdot par rubli, jo daſchs labs apgehrba gabals naw dahrgaks, waj pat wehl lehtaks ne kà Kreewijâ. Labus ſahbakus redſeju pa 3 un puſ dahlera wihreeſcheem un 1½ dahlera ſeeweetem. Tà pat dabù tihri palabus uſwalkus jau par 8 dahlereem. Tà pat dſihwokli, ja winus winu labeerihzibâ ſalihdſina ar Kreewijas dſihwokleem, naw dahrgaki ne kà Kreewijâ. Dſihwokli wiſi diwſtahwu, waj trihsſtahwu. Aprakſtiſchu weenu diwſtahwu dſihwokli. Dſihwoklis ir nams par ſewi wâiraku namu rindâ, kuri beeſchi ween ſem weena jumta un kopigàm blakus ſeenam. Nama preekſchâ balkons, waj kà Anterikaneetis winu ſauz „portſcha", kas tik leela, zik nams plats. Uſ „portſchas" paſtahwigi katram ir ſchuhpulkrehſli, kas wakaros daudſ teek leetoti. Namâ eejot tuhlin trepes wed uſ otru ſtahwu un gar trepem eet eja uſ ehdamiſtabu un kehki. Bet turpat trepu ſahkumâ pa weenu roku, blakus minetai ejai, ar ſeenu noſchkirtai, ir darba iſtaba, waj weeſu iſtaba, waj ari „ſahle", ka daſchs teiz. Amerikaneetis ſcho iſtabu ſauz par „pahleri". Alſ kehka ir no akmenu platìm iſlikts pagalminſch, noſlehgts no zitu azim ar ſeenàm un ar iſeju ahrâ uſ eelas, otras eelas, waj kahdu eju. Otrâ ſtahwâ ir 3 iſtabas, kur gulet waj ari ſtrahdat un maſgajamà iſtabina, kurâ wanna, kur war paſtahwigi leeli waj maſi wiszaur uhdenî nomaſgatees. Uhdens turpat pa krahnu tek wannâ, gan ſilts, gan auksts un nonneekam neko nemakſà. Maſgajamâ iſtabâ ari ateja. Apakſch wiſas mahjas ir pagrabs, kurâ ir krahſns, kas kurinata apſilda wiſu namu. Pagrabâ teek no ehdamiſtabas. Namu apgaiſmo gahſe, kura ir wiſur, kur tik namâ pagreeſ krahnu. Gahſe paſcham jaſamakſà. Pa leelakai dalai ir gahſes mehritaji, kuros jaeemet weens ¼ dahlera gabals un tuhlin deg gahſe, ja winu pagreeſch, tik jlgi, kamehr par to makſu gahſe war degt. Kad par to makſu gahſe iſdeguſe, tad tuhlin uguns iſdſeeſt un tad jamet aikal jauns ¼ dahlera gabals. Schahds dſihwoklis nu makſà ſkaiſtà „Fehrmaunta Parka" tuwumâ 16 dahlerus mehneſî. Jamin wehl kà atweeglojums namu mahtèm, ka peens, augli un daſchreiſ ari zitas ehdamas leetas, teek arween pa paraſto makſu peeneſtas klaht mahjâs. Tà pat ari awiſe. Peens katru reiſ no rihta jau ir uſ baikona nolikts; kad uſzelees, tik ſanem. No rihta wiſi balkoni pilni ar peenu, bet neweens winu neſog.

Daſchâ ſinâ dſihwe Filadelfijâ, un kà leekas Amerikâ, ir loti dahrga. Tà kà pilſehta ir leela, tad uſ darbu katrreiſ jabrauz ar eelu dſelſszelu, waj kà Amerikaneetis teiz „kari". Daſcham labam uſ darbu jabrauz ar diwàm karèm un katra kare makſà 4 ſentus, tas ir 8 kapeikas. Slimibas gadijumos war eet brihwâs ſlimnizâs, bet peenahk ari brihſchi, kur janem ahrſts mahjâs un tad tik ſkaiti katru reiſ dahleri un tad wehl makſà ſahles. Kà jau faziju, darbs Amerikâ dahrgs. Kas neſtrahdâ, tam nemaſ naw eeſpehja Amerikâ dſihwot, ja naw miljonars. Sewiſchki leelas iſdoſchanas ir, ja ir nahwes gadijeeni. Leela zilweka paglabaſchana, ja ta wideja, iſmakſà 200 rublus, behrna — wiſlehtakais 30 rublus. Tas zelas no tam, ka Amerikâ ir ſawas likumigas eeraſchas, pehz kuràm paglabaſchanu iſdara pagla-

baſchanu uſnehmejs, beſ kura neweens newar paglabat. Tad tur gan ir wiſs „glauni", ir lihku rati, ir karites, bet tas wiſs jaſamakſâ. Wislehtakais ſahrks makſâ 40 rubļus leelam, ſahrks, ko Amerikaneetis uſſkata par kaſti; wislehtakais paraſts ſahrks makſâ 100 rubļus. Beſ tam ſcheit naw eerehkinati behru iſdewumi, jo behres Amerikâ naw paraſts taiſit.

Atſkatotees uſ wiſu ſazito atpakaļ, daſcham labam iſlikſees Amerikas dſihwe tatſchu dauds labaka ne kà tehwijas dſihwe. Un tomehr ir dauds kauſchu, kuri Amerikâ atzełojuſchi, nepaleek Amerikâ, bet greeſchas atpakaļ uſ dſimteni. Un tà pat ir kaudis, kam ne prahtâ nenahk atſtaht Ameriku, kur pehz winu paſchu iſſazijuma „pawiſam zita dſihwe." Scho neweenadibu iſſkaidro ta pateeſiba, ka tas, kas weenam laime, otram laime naw; un ka zilweka apmeerinaſchanos un labu dſihwi ne katrreiſ ſagahdà laba pelna un labs dſihwoklis. Jr wehl dauds zitas leetas muhſu dſihwê, no kuràm atkarajas muhſu laime. Un tadehļ wehl kahdus wahrdus par tàm zitàm leetàm. Saprotams, ka par tàm waru iſſazit tik ſawas domas un eeſpaidus, ko eſmu dabujis pa to ihſo laiku, kamehr uſturejos Amerikâ.

(Turpmak wehl).

Weltijums.

Saderinateem Lidijai Gertz un Andrejam Fuhrmanim.

„Krist. Wehſt." redakzija.

Saules deenas, augſtu laimi,
To jau wiſi nowehl Jums,
Tomehr daſchreiſ tee ir glaimi,
Daſchreiſ atkàl paradums.

Katru faſtop dſihwes naſtas,
Ari Jums tàs preekſchâ nahks,
Gruhtas leetas neparaſtas
Daſchreiſ warbuht laimi mahks.

Tadehļ nowehlu Jums ſpehku
Dſihwes zihnâ iſturet,
Zihnitees pret katru grehku —
Wiſu ļaunu uſwaret.

Nebuhs mantu ween Jums gahdat —
Peedodeet, ka ſaku tà —
Spehkeem kopigeem buhs ſtrahdat
Deewa druwâ plaſchajâ.

Un pahr wiſàm leetam wehlos:
Jeſu muhſcham mihlejeet,
Winſch juhs ſwehtis, ſargàs, ſchehlos,
Laimigi tad dſihwoſeet.

A. Leepinſch.

Redaktors-iſdewejs P. Lauberts.

Nujorkâ deewwahrdu ſapulzes notur katru ſwehtdeenu plkſt. 4 pehzpusdeenâ, daſchus wakarus nedeļâ 8, Mariners Tempeli. 3 Henry Street. Wehſtuļu adreſe: Fr. Blumberg, 3 Henry Str., New York, N. Y., North Amerika.

„Kriſtigs Wehſtneſis"

1906. gada

wehl daſchi pilni eksemplari, wiſs gada gahjums, dabujami par 50 kap. beſ notim uſ paraſta papira un 100 kap. beſ notim uſ rakſt. papira drukati.

Skaiſtas bildes

par Jeſus dſihwi,

apm. tik leelas kà „Kriſt. Wehſt." (ar „L. W." leeleem) trihs reiſ ſalozits, **dabù katrs par brihw,** kas manto „Kriſt. Wehſtneſim" abonentus. Par katru tagad apſtelleto „Kriſt. Wehſtneſi" no gada ſahkuma uſ 1907., waj 1906. g. gada gahj., teek apſtelletajam dota weena bilde pa brihw, kuras tas war ſaņemt ar ſawu „Wehſtneſi", waj ari redakzijâ perſonigi. — Jr 24 ſortes. Sewiſchki jaaiſrahda uſ bildi „Jeſus 12 gadus wezs." Schi gan laikam ta eewehrojamakà no Jeſus gleſnam. Uſ ſcho rindiņu rakſtitaju wiņa atſtahja neiſdſehſchamu eeſpaidu.

Uſņemotees ahrkahrtigos iſdewumus, dodot pehrn „Labo Wehſti" behrneem un ſchogad beſ tàs wehl „Jauno Deribu" par to paſchu makſu, kas bij „Kriſt. Wehſtneſim" wiſpirms, par weenu rubli, mehs uſſahkam tihri waj pahrdroſchu darbu. „Kriſtigs Wehſtneſis" dod par gadu 24 lokſnes awiſes paſchas, kas grahmattirdſneezibâ teek paraſti rehkinatas 120 kap., tad 3 lokſnes noſchu, kas wehrtibâ 25 kap., un tad wehl peemakſà uſ katru paſta abonentu 24 kap. klaht, tà tad 169 kap. par tikai **weenu rubli,** waj tas muhſu apſtakļos naw jauſſkata par pahrdroſchibu! Beſ tam zeeſchi eſam uſ to raudſijuſchees, lai „Wehſtneſi" nebuhtu tikai tulkoti ſtahſti, bet ari **eewadrakſti** par kriſtigeem deenas jautajumeem un **ſiniſki rakſti,** ka awiſe godam buhtu „populari ſiniſks laikraksts." Bet to darijam, uſtizotees Tam, ka godam mehs rakſtam un dſejojam, kas mums tik daudz dewis, muhſchigu dſihwibu, un Tas muhs nepameta kaunâ. Muhſu labwehļi un kriſtigi draugi uſ muhſu uſaizinajumu gada ſahkumâ abonentu mekleſchanâ ſchogad bij wehl tſchaklaki ne kà pehrn. Jau tagad mums abonentu daſchi ſimti wairak ne kà pehrnà gada beigâs. Daudz abonentu ir dabujuſchi abonetaji paſchi, gan laikam eeteikdami ſaweem draugeem. Droſchi zeram, ka ari ſcho luhgumu muhſu tſchaklee abonentu mekletaji nepametis ne-eewehrotu. Mums wehl ir apm. 200 „Kriſtigu Wehſt." no gada ſahkuma mahjàs beſ abonenteem. Bet ſchoreiſ mehs gribam abonentu mekletajeem iſſazit redſamu paldees un tadehļ eegahdajamees ſche minetàs bildes. — Samakſu par „Wehſtneſi" war ari eeſuhtit paſtmarkàs. Der ſuhtit 110 kap., tad dabù wiku „Ewang. Dſ." III., kur 4 peel. ir no 1906. g.

Ar ſirſn. kriſtigu ſweiz. „Kriſt. Wehſt." iſdewejs.

„Ewangelijuma Dſeeſmas"

treſchais un zeturtais

krahjums paſchulaik iſnahkuſchi.

Makſà katrs 15 kap.

Zeturtais krahjums teek peeſuhtits „Kriſt. Wehſt." abonenteem — otrà puſe aprilî, maijâ pirmà puſe. Peektais krahjums, paſchlaik drukâ, tiks pahrdots par ſewi.

Drukajis P. Gailis Rigâ, Jahņa eelâ Nr. 8.